TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JULKAISIJA TUNTURILATU RY ● N:o 3/1994

Puheenjohtajan tähdenvälit

Vuosittain Tunturiladun toimintaan vaikuttava merkittävin tilaisuus, syyskokous, lähestyy. Tämä mm toimintasuunnitelman hyväksyvä kokous henkilövalintoineen vaikuttaa ratkaisevasti järjestömme seuraavan vuoden toimintaan, mutta sen päätökset tähtäävät myös pitemmälle tulevaisuuteen.

Varsinaiset kokoukset ovat Tunturiladun ylintä päätäntävaltaa käyttävät elimet, joissa jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suuntaan. **Tervetuloa syyskokoukseen!**

ERÄ SM -94 maastotiedusteluryhmä työssään jossakin Inarin Lapissa.

☆

Me runsaat 100 tunturilatulaista saimme viettää lämpimän elokuisen viikonlopun alppaslaisten vieraina Tunturiladun kesäpäivillä Lammilla Evon virkistysmetsässä Pitkänniemenjärven leirialueella.

Isäntäkerhomme oli saanut käyttöömme mahtavan paikan kesäpäivien tukikohdaksi. Päivien onnistuneet järjestelyt osoittivat, että pienelläkin väkimäärällä saadaan aikaan mielenkiintoinen ja hyvähenkinen tapahtuma.

Lämpimät kiitokseni teille alppaslaiset kesäpäivien järjestelyistä.

☆

Tämän lehden ilmestyessä ovat erävaelluksen SM-kilpailutkin pidetty ja kerromme niistä enemmän lehtemme seuraavassa numerossa.

Tätä kirjoittaessani elämme kuitenkin valmistelujen kuuminta vaihetta. Lämpötilakin myötäilee tunnelmiamme hellelukemin.

Se tuo mieleen retkeilijäväen keskuudessa aika-ajoin päätään nostavan ajatuksen erävaelluksen talvimestaruuskilpailuista. Ne olisivat uusi haaste niin järjestäjille kuin kilpailijoillekin. Se olisi myös – talvisista olosuhteista johtuen – omiaan kiinnittämään enemmän huomiota eräretkeilyn ja muunkin luonnossa tapahtuvan liikkumisen turvallisuustekijöihin.

☆

Tulevaisuuden näkymiin sisältyy mm Tunturiladun 50-vuotistaipaleen merkkivuosi. Tuleehan v 1996 kuluneeksi 50 vuotta Tunturiladun perustamisesta.

Juhlavuodeksi suunnitellaan erilaisia toiminta-ajatustamme tukevia tempauksia. Saadaksemme juhlavuoden tapahtumat mahdollisimman laaja-alaisiksi toivon teiltä, hyvät tunturilatulaiset, ideoita erilaisten tapahtumien järjestämiseksi.

Hyvää syksyn jatkoa teille kaikille ulkoilunkin parissa.

Kyösti Lamminjoki

TUNTURILATU RY

JOHTOKUNTA

Kyösti Lamminjoki, puheenjoht. Graniittitie 15 as 21, 00710 HELSINKI, p.k. 90-376 845

Esko Aalto, pj. järjestötoimik. Ukkokuja 1 A 2, 78500 VARKAUS, p.k. 972-130 32

Terttu Civil, pj. koulutustoimik., Papink. 18 A 4, 33200 TAMPERE, p.k. 931-214 007

Irma Hulkkonen, kerhotoiminta, Ruokkeentie 324, 40220 KESKIPALOKKA, p.k. 941-311 0790, p.k. 949-643 478

Eero Hämäläinen, varapj. kansainväliset asiat, Väinämöisenk. 29 B 17, 00100 HELSINKI, p.k. 90-498 741

Marjut Nummela, nuorisoasiat, Pinolaaksonkatu 10 G, 60320 SEINÄJOKI, p.k. 964-4238183, p.t. 964-419 8111

Tapani Paavola, erä-SM kilpailun huoltopäällikkö, Kupittaank. 56, 20700 TURKU, p.k. 921-517 982

Raili Partanen, pj. retkitoimikunta, Taivaanpankont. 21 D, 70200 KUOPIO, p.k. 971-282 4427

Raimo Rautjärvi, kämppätoimikunta, Kapearaitti 7, 75530 NURMES, p.k. 976-622 80

TOIMIHENKILÖT

Antti Karlin, toimitussiht. Sundholmantie 194, 23500 UUSIKAUPUNKI, p.k. 922-841 4418

Marita Maula, sihteeri, Ylipalontie 1 D, 00670 HELSINKI, p.k. 90-743 246

Eila Vilen, jäsensiht. Forsbackant. 8, 01760 VANTAA, p.k. 90-897 237

Oili Virtanen, rahastonhoit. Laajavuorenrinne 3 A 7, 01620 VANTAA, p.k. 90-891 732

KIINTEISTÖT

Susikyrö Enontekiö / Susi-Talas Inari / Susi-Kiisa Utsjoki, Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa). Rakennuspäällikkö Seppo Björkengren, Partaharjuntie 60, 76100 Pieksämäki, pk 958-420083

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Väinö Martikainen, Atomikatu 5 A 3, 33720 Tampere, pk. 931-184148. Jäsenet: Marita Maula (siht.), Antti Nikula, Salli Oikari, Reijo Pasanen ja Veikko Tyrväinen.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj.—, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 986-27946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki
Pj. Juhani Harju, siht. Maija-Leena Salmi, Viertolankatu 19, 05800 Hyvinkää, pk. 914-414 494.

KOLBMA (3) Tampere
Pj. Terttu Civil, siht. Lassi Lindell, Mustalahdenk. 13 C 42, 33210 Tampere, pk 931-233 253.

NJEALLJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus
Pj. Esko Aalto, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 955-164976

VIHTTA (5) Vaasa
Pj. Markku Luomala, siht. Pirkko Westergård, Kasarminkatu 21 A, 65100 Vaasa pk. 961-178 058

KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Pj. Esa Huttunen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 C 19, 00900 Helsinki pk. 90-331602

TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Raili Partanen, pk. 971-2824 427, siht. Kaisa Oksanen, Kuivaniemi, 72100 Karttula, pk. 971-531368

KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Jorma Alapuranen, siht. Hannu Maula, Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki pk. 90-743246

OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Lauri Kuukkanen, siht. Aulikki Kuukkanen, Sarakuja 1, 41340 Laukaa pk. 941-831285.

LOGI (10) Turku
Pj. Marja-Liisa Kramsu, siht. Irma Spelman, Sommarinvuorentie 6, 21240 Askainen, pk. 921-4312539.

ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Pentti Raivo, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangontie 5 B 15, 13130 Hämeenlinna, pk 917-6759061.

KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Reijo Pasanen, siht. Anja Pasanen, Talvipäiväntie 2 as. 21, 80140 Joensuu, pk 973-803 873.

KUOVZA (13) Kymenlaakso.
Pj. Anja Huhtala, siht. Sirkku Kanervio, Äijänk. 4 A 6, 48700 Kyminlinna, pk. 952-64950.

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA

Login kuulumisia

Logilaiset voivat katsoa luottavaisina tulevaisuuteen. Toiminta on edennyt nyt siihen pisteeseen, että jo aivan lähitulevaisuudessa ja viimeistäänkin ensi kaudella kaikki voimavarat voidaan suunnata retkeilyyn ja Lapin vaelluksiin.

Tämän takaa se, että Leijankorvessa sijaitsevan Halikon kämpän kunnostustalkoot ovat loppusuoralla. Viimeiset maalit kämpän seinään vedetään näinä päivinä ja näin Logi on talkootouhuilla maksanut niinikään Leijonankorvessa sijaitsevan Koirasaaren kämpän vuosiksi eteenpäin. Paperit ovat voimassa vuoden 1999 loppuun. Kämppä on jo ollut Login toiminnan tukipisteenä vuosia.

Uusi ja jatkettu vuokrasopimus antaa kerhotyöhön kaivattua pitkäjänteisyyttä ja puolestaan monet Halikon talkoot nostivat yhteishengen tasolle, jolle on vaikea hakea vertaa. Koirasaaressa toiminta jatkuu siis entisillä linjoilla; kerhoilloilla ja retkeilyllä jotka suuntautuvat pääasiassa Kurjenrahkan vastikään laadituille ja merkityille retkipoluille.

Syyskauden toiminta Koirasaaressa käynnistyi 17.8. tilaisuudella, johon kunniavieraaksi oli kutsuttu Leijankorven yhteismetsän isännistö, joka on aina suhtautunut hyvin myönteisesti logolaisen touhuihin omistamallaan alueella.

Talkoista huolimatta ovat logilaiset ehtineet myös monille vaelluksille, leireille ja pyöräretkille. Huomattavin niistä oli Ruotsin suurtuntureille – Sarekiin – suuntautunut viikonmittainen vaellus. Siitä vain Turun asemalta junaan ja makuuvaunuun sekä Kemistä linja-autoon. Onnistunut matka, kehuivat kaikki. Tällä reissulla kuten monilla muillakin kesän retkillä tuli esille kämppätalkoissa syntynyt loistava yhteishenki, joka tarkoittaa sitä, että huolta pidetään kaikista kavereista eikä kukaan pyri sooloiluun.

Erävaelluksen SM-kisoissa Inarissa logilaisia oli bussillinen ja he osallistuivat siellä toimitsijatehtäviin. Pääkohteena oli ensiapurasti, mutta kerholaisten apua tarvittiin myös monissa muissa toimitsijatehtävissä.

Muuten syksy kuluu tavanomaisesti; pidetään kerhoiltoja, joissa kelataan kesän tapahtumia mm. kuvailloissa ja ryhdytään suunnittelemaan jo ensi talven ja kesän vaelluksia. Hiihtoviikoksi on jo varattu Susikyrö viikolla 15. Kesäretki on vielä hieman avoin, mutta mielessä kangastelevat Itävallan alpit.

MH

Kavtsin kuulumiset

Tuleva syksy näyttäisi tulevan monine askareineen myös meille kavtsilaisille, kuten varmasti suurelle joukolle tunturilatulaisia. Tätä lukiessa kiireistä ensimmäinen, erävaelluksen SM-kisat, ovat jo takana päin ja tapahtuman onnistumista voidaan tarkastella jo jälkiviisaan kaikkitietävällä viisaudella. Meillä kavtsilaisilla on mahdollisuus palata tähän Tunturiladun suururakkaan myös marraskuun kerhoillassa, sillä silloin on tarkoitus kerrata kisatapahtumia sekä sanoin että kuvin. Kisajärjestelyistä aiheutunut väsymyskin lienee siinä vaiheessa jo heittänyt otteensa järjestelyissä mukanaolleista.

Kerhomme järjestettäväksi on uskottu syksyn susiaistapahtuma. Toisaalla tässä lehdessä on tarkempaa tietoa itse tapahtumasta, joten totean vain, että runsain joukoin odotamme teitä tunturilatulaiset Lohjan Kisakallioon. Puitteet tapahtumalle ovat erinomaiset ja tiedän työryhmän, joka susiaisia on suunnitellut, tehneen hyvää työtä, joten paljon on odotettavissa. Susiaiset ovat mainio tilaisuus saada vaikka uusi sudenarvo itselleen tai tavoittaa jotakin vielä arvokkaampaa.

Syksyn myötä käynnistyvät jälleen Kavtsin kerhoillat. Ensimmäinen niistä pidetään 19.9. Silloin katselemme kuvin alkuvuoden tapahtumista, joita kerho on järjestänyt. 17.10 pidetään kerhon syyskokous ja mikäli löydämme oikeat välineet, katselemme vanhoja retkifilmejä Lapista. Marraskuun kerhoillasta mainitsinkin jo aikaisemmin; sehän oli eräkisa-aiheinen. Joulukuun 12 p:nä kuulemme asiaa aiheesta: Metsähallituksen kämpät Lapissa.

Ei toki kerhoillat kerhossamme ainut tapahtumat ole, vaan kyllä muutakin retkeilyyn liittyvää on aikomuksemme tehdä. 18.9 teemme sieniretken ja lokakuun 29-30 päivä pidetään kerhon "avoin varjo SM vaelluskisa". Kisapaikkana ovat Nuuksion uljaat retkeilymaastot. Tapahtumaan voivat tulla tietenkin kaikki latulaiset Kavtsin jäsenyydestä riippumatta. Vuoden viimeisimpänä juhlana kerhon puitteissa pidämme pikkujoulun Merimelojien majalla 10.12.

Vuoden 1995 toiminnan suunnittelu on kerhotoimikunnan parissa jo aloitettu. Tulevan vuoden tapahtumista näyttäisi tulevan koulutuspainotteisia. Retkitaitojen oppiminen ja kartuttaminen on tarpeen meille jokaiselle; olipa kysymyksessä vasta-aloittelija tai kokeneempi konkari. Mutta näistä tapahtumista lisää sitten toisella kerralla.

Hauskoja syysretkiä teille kaikille

Jorma

Kolbman kuulumisia.

Hanna toivotteli ed. kuulumisissamme aurinkoisia kelejä. Taitaa Hanna olla ilmojen haltijan suosiossa, niin on paistetta piisannut.

Kevään suunnistukset ja vesistönylitysharjoitukset pidettiin ja toukokuussa tempaistiin vielä UKK-instituutin 10-vuotis taipaleen merkeissä. Tamperelaiset liikuntayhteisöt esittelivät toimintaansa Hämeenpuistossa. Retkivarustein, laavuin, rakovalkealla ja kullanhuuhdonnalla (yleisön vetonaula) pyrimme välittämään tietoa harrastuksestamme. Ilma oli kaunis ja olihan siellä väkeä.

Kesällä olimme mukana TL- ja SL- tapahtumissa eripuolilla, retkeilimme Kebnen maisemissa ja Lemmenjoen kultamailla.

Ja nyt sitten Alppaksen vieraina Evon komeissa maisemissa, raikuvissa ja kaikuvissa hongikoissa. Oli mielenkiintoista kuulla alueen kehityksestä ja tulevaisuuden näkymistä. Eihän sinne meiltä ole kuin toistasataa kilometriä, ja metsien moninaiskäytöstä voisi tuskin puhua laajemmin kuin Metsäoppilaitoksella kuulimme, että voimme vaikka viedä karhulta talvieväät, kun poimimme marjat sen nenän edestä. Eipä ole tullut mieleen. Kiitos alppaslaiset.

Kaiken tämän ohessa on koko suvenkin pyörinyt TL suuri projekti, Erä-SM 95 tapahtuman suunnittelu, jossa monet kolbmalaiset ovat mukana. Nyt syyskauden alkajaisiksi lähdimme muiden tunturilatulaisten kanssa Lappiin ollaksemme mukana kun alkaa tapahtua. Suurella joukolla.

Muuta syksyn toimintaa meillä:
20.9. kerhoilta Jokamiehenoikeudet (ja retkikäyttäytyminen yleensä)
24.-25.9. retki Lauhavuoren kansallispuistoon
16.10. Karoliinimarssi Messukylä-Pälkäne
25.10. Ensiapu ja lihashuolto eräretkellä
22.11. Luontokuvaus
Pikkujoulu joulukuun alussa.

Suunnittelemamme saamelaisaiheinen ilta siirtyy ensi keväälle. Keväälle -95 on TL/Kolbmalaisilla tarkoitus järjestää ERÄRETKEILYN TALVIKURSSI, mutta siitäkin kuuluu myöhemmin.

Ei se talvi taas niin kaukana ole, ei edessä jos ei takanakaan. Silloin oli todella lunta ja pakkastakin, mutta mitenkä lie tulevana talvena, täällä ainakin on ihan kamalasti pihlajanmarjoja ja mitä se nyt tiesikään, paljon vai vähän lunta? Se nähdään aikanaan. Hyvää syksyä.

Helinä

Rakotulta sytytellään helmikuussa -94 Orivedellä pidetyillä Tunturiladun Talvipäivillä. Kuvasi: Saini Heikura.

TUNTURILATU ry

TOIMINTASUUNNITELMA 1.1.–31.12.1995

1. YLEISTÄ

Tunturiladun 49:nä toimintavuonna järjestämme tapahtumia, jotka tukevat järjestömme toiminta-ajatusta tulevaisuutta silmälläpitäen.

Koulutustilaisuuksiin, erilaisiin retkeilyyn liittyviin tapahtumiin ja nuorisoon suunnatun toiminnan avulla pyrimme laajentamaan aktiivisten jäsenten piiriä. Samalla käytännön toimin tiedotamme järjestömme toiminnasta myös ulkopuolisille.

Paneudumme myös tapahtumiin ja tilaisuuksiin Tunturiladun koko olemassaolon ajalta kokoamalla 50-vuotishistoriikkia, jolloin saamme yksien kansien väliin järjestömme kehityksen ja kasvun alusta lähtien.

Vakiintuneen käytännön mukaan kerhot järjestävät Tunturiladun tilaisuudet, jolloin saamme toiminnan hajautettua eri puolille toiminta-aluettamme.

2. JÄRJESTÖ-ORGANISAATIO

JOHTOKUNTA

Tunturiladun toimintaa johtaa johtokunta, jossa on puheenjohtaja ja kahdeksan jäsentä. Johtokunnan kokouksiin osallistuvat myös: sihteeri Marita Maula, jäsensihteeri Eila Vilen, taloudenhoitaja Oili Virtanen ja Tunturilatu-lehden toimitussihteeri Antti Karlin.

TOIMIKUNNAT

Tunturiladun toimintaa omilla sektoreillaan hoitavat:

- järjestötoimikunta
- koulutustoimikunta
- kämppätoimikunta
- retkitoimikunta
- saamelaisasioiden toimikunta
- susivaliokunta
- työvaliokunta
- kansainvälisten asioiden hoitaja
- juhlavuoden 1996 työryhmä

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

Jäsenille tarkoitetut yhteiset tapahtumat: - talvipäivät Tunturikerho Tsietsan toimiessa isäntänä, kevätkokous 6.5. Helsingissä, kesäpäivät Tunturikerho Oktan isännöimänä, syyskokous ja susivihkiäiset Tunturikerho Njealljen toimiessa isäntänä

4. TUNTURI-KERHOTOIMINTA

- kerhojen ja Tunturiladun yhteistilaisuudet
- kerhojen välinen yhteistoiminta
- kerhoviikot Lapissa
- kerhojen oma toiminta

5. KOULUTUSTOIMINTA

Pyritään järjestämään eräretkeilyn kesätalvikursseja sekä suunnistuskoulutusta. Tunturikerho Kavtsi järjestää eräretkeilyn kesäkurssin. Kannustetaan kerhoja järjestämään koulutustoimintaa ja tarvittaessa avustetaan järjestelyissä. Järjestetään nuorisolle koulutusta Tunturiladun tapahtumien yhteydessä:

7. RETKITOIMINTA

- pyritään järjestämään hiihtoviikkoja Tunturiladun kämpissä sekä vaelluksia.
- Tunturikerho Tsietsa vetää syksyisen karpaloretken Tiilikkajärven kansallispuistoon

8. NUORISOTOIMINTA

- pyritään järjestämään nuorisolle harjoitusvaellus keväällä sekä pitempi vaellus kesällä.

9. TIEDOTUS- JA JULKAISUTOIMINTA

- Latu ja Polku-lehti 8 no:a
- Tunturilatu-lehti 3 no:a
- jäsen- ja kiertokirjeet
- yhteistilaisuudet
- johtokuntien ja toimikuntien jäsenten yhteydet
- kannanotot ja lausunnot
- Tunturiladun ja eräretkeilyn tunnetuksitekeminen.

MUU TOIMINTA

Toiminta Lapissa

- tunturikerhojen viikot
- siivous- ja polttopuutalkoot tukikohdissa sekä ylläpitävää huoltoa
- osallistuminen heinäntekoon Nuvvuksessa.

Toiminta kotiseudulla

- kevään luontoretki 20.5.
- Ulko-Tammion retki 9.-11.6.

10. MYYNTITOIMINTA

- kämppäavaimet
- merkit
- Eräretkeilyn perustietoja
- kansio, kämppäkortit

Johtokunta

Johtokunnan kokouksissa 4/94-6/94 käsiteltiin mm. seuraavia asioita:

Markus Segestrålelle annetaan susipannu kiitokseksi pitkäaikaisesta toiminnasta (1976-1993) Tunturiladun tilintarkastajana.

Todettiin, ettei Tunturilatu korvaa bensiinikuluja kuljetettaessa henkilöitä Tunturiladun talkoisiin.

Raattama-Ylikyrön vesihuoltolinja vedetään Susikyrön rajaa pitkin.

Päätettiin järjestää kilpailu, jossa haetaan nimeä uuden susijärjestelmän alimmalle arvolle.

Suomen Elokuva-arkistolta tilattu perinnevideo, joka sisältää materiaalia Kaarina Karin Haltin vaelluksista ja talvivaelluksista yleensä. 2 kopiota on kerhojen lainakäyttöön.

Tunturilatu -lehden aineistopäivät 1994-95

Aineiston vuoden 1995 lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

1/95 15.12.94 mennessä
2/95 30.04.95 mennessä

Aineisto lähetetään osoitteella: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki

Tarinaa kuksien rakentelusta

Minulta on kysytty,että mistä olen saanut näin mielenkiintoisen harrastuksen. Se alkoi kutkuttaa sormiani jo 60-luvulla, nähtyäni Ruotsin, Norjan ja Suomen saamelaisten museoissa vanhoja käyttöesineitä, ja uusia, vanhojen mallien mukaan tehtyjä kuvankauniita esineitä.

Mitä saamelais-käsityö on ?

Se on käsityötä,joka perustuu ja kuuluu saamelaisperinteeseen aina Kuolan niemimaata myöten. Se on myös ilo silmälle ja kädelle, sillä hyvä käsityöläinen puhdistaa ja viimeistelee työnsä niin, että se kosketeltaessa tuntuu samettiselta.

Mikään ei kuitenkaan estä etelän ihmistä tekemästä ja harrastamasta saamelaisaiheisia esineitä. Etelä-Ruotsissa, esimerkiksi, on alan harrastus päässyt valloilleen. Sjaunjan kairakin kertoi siitä, koska sieltä löytyi sahattuja poron- ja hirvensarven osia. Etelän patikoija ei mielestäni kanna mukanaan turhia sarven kappaleita. Sikäläiset saamet myyvät edelleen mm. kirjoja, pahkoja, sarvia, nahkaa, puukonteriä ja muita raaka-aineita, vaikka erään käsityökirjan myynti jouduttiinkin lopettamaan, koska kuksat ja muut tuotteet eivät enää käyneet kaupaksi.

Myös Suomen saamet näyttävät *pientä valopilkkua*. Sarvia ja pahkoja saa ostaa joiltakin poromiehiltä tosin melko korkeaan hintaan.

Ensimmäinen kuksa syntyi 60-luvulla

Liityin Tunturikerho Kolbman jäseneksi 60-luvulla. Samaan aikaan kuin kuksainnostukseni alkoi. Kuin pisteeksi i:n päälle Tunturikerhon säännöissäkin pidetään vanhan saamelaisperinteen vaalimista tärkeänä.

60-luvulla tehty ensimmäinen kuksani on päässyt jo eläkkeelle. Tein virheen kuksan valmistuksessa lakkaamalla sen päältäpäin, pohjastakin tuli liian ohut. Ei se kuppi montaa retkeä sitten kestänytkään. Vuonna 1975 löysin polttopuun seasta muutamia kuksan kokoisia pahkoja. Poistin niistä aluksi kaarnan.Tämän jälkeen, liotettuani niitä noin puoli vuotta suolavedessä, pahkat olivat muuttuneet harmaiksi, eikä niihin ollut jäänyt paljoakaan veiston varaa. Liotuksen jälkeen keittelin pahkoja päivän verran. Lyhyen kuivaamisen jälkeen aloin työstää pahkoja niiden ollessa vielä märkiä, koska silloin niitä käy helpoimmin kourutaltalla kaivertaa.

Vahinkojakin sattui.Erehdyin kerran jättämään kuksan höyläpenkille, niin jopa oli Pohjan akka päässyt puraisemaan; muistoksi jäi vät pysyvät hampaanjäljet kuksan etulaitaan.

Ensimmäisten kuksien tekeminen kesti kauan. Niihin taisi kulua puolikin vuotta, harkiten kun pyrin työhön paneutumaan. Ottimista tuli antiikkiset. Sarvilyötteisiä ottimia en tehnyt, vaan kolvilla.

Kuksa alkoi viimein valmistua. Rupesin suunnittelemaan siihen kauniin ruskeaa väriä, jota olin retkilläni nähnyt vanhoissa patinoituneissa kuksissa. Yritin värjätä kahvilla; ei onnistunut. Tuntui kuin kuksa olisi haljennut käsiin. Seuraavaksi kokeilin Jamaican rommia, mikä on oikein mustaa. Kaadoin kuksan täyteen tuota jaloa ainetta, ja pistin sen muovipussiin neljäksi vuorokaudeksi. Asiaa auttaakseni jätin pussiin vielä pienen henkireiän. Tuloksena oli mahtavan ruskea kuksa, jonka ennen käyttöönottoa kuivattelin hitaasti. Hyvin on se kuppi tyvenet ja myrskyisät vaellukset kestänyt.Vuonna 1981 hiihdellessämme Pulmangista Sevettijärvelle käytin kuksaa työkaluna rikkomalla sillä monet pilkkimiesten jäljiltä umpeen menneet avannot kahvivesiä noutaessani.

Tämä oli tarinaa ensi kuksien valmistuksesta,kun ei ollut tietoa eikä taitoa,työkalujakin vain puukko, kourutaltta,viila ja santapaperia.

Niin ovat ruskeat värit häipyneet noista kuksista tunturien tuuliin. Tilalle on tullut korpinoen ja kahvin syvä patina.

Se joka kuksan kumhoo, sen tunturi lumhoo ...

Nykyaikana on menty siihen, ettei metsistä saa löytää mitään. Toisaalta.. Mieleeni hiipii muistikuva Kessin koskemattomista metsistä ja niiden syvästä, hiiskumattomasta hiljaisuudesta. Sellaisissa erämaissa pitääkin liikkua arvokkaasti ja suurella hartaudella. Sitä rauhaa ei parane rikkoa sopimattomilla äänillä.

Metsähallitus myöntää kyllä lupia puiden ostoon, ja täällä etelässäkin voi käydä pahkakauppaa yksityisten metsänomistajien ja tuttavien kanssa. Tuttujen kanssa onkin mukavampi käydä kauppaa, varsinkin sellaisten, jotka ovat itse käyneet Lapin selkosilla patikoimassa. He tuntuvat paremmin ymmärtävän tarpeen, eivätkä niin herkästi totea, että antaa kasvaa..

Useamman vuoden kun patikoi "sillä silmällä" pohjoisen ja etelän kairoja, oppii kyllä näkemään kaikenlaiset pahkat ja näärät. Juuripahkojenkin havainnointiin silmä oppii, sillä puun rungosta oppii päättelemään, mitä juuristossa mahdollisesti piilee.

Kunhan luvat on saatu kuntoon voi puun kaato alkaa välittömästi. Kuksan kokoiset pahkat tulevat sievästi selkärepussa, mutta suurten hakuun on lähdettävä autolla tai traktorilla. Pahka on otettava oikein irti; niin,että sen molemmin puolin jää puuta noin 30 cm. Tämä siksi, että pystyttäisiin katsomaan asiallinen paikka otinta varten.

Pahkoja ja juuripahkoja kun on kertynyt muutamia, niistä poistetaan ensimmäiseksi tuohi, mutta kaarna jätetään paikalleen.Tämän lisäksi juuripahkat kannattaa pestä harjaamalla. Jos mukaan on sattunut suuria tyvipahkoja, voidaan ne halkaista ennen suolaan panoa

Itse suolaus tapahtuu siten, että kuumennetaan vettä vaikkapa saunan padassa jos pahkat ovat suuria tai niitä on paljon. Kokemuksesta tiedän,että suolavesi on helpompi tehdä isoon saaviin. Kiehuvaan veteen sekoitellaan suolaa niin paljon kuin sinne vain sulaa, eikä väliksi vaikkei heti kaikki sulakaan, aikaa myöten se sinne kyllä häviää. Kuinka kauan pahkoja sitten on liotettava? Saamelaiset, joiden tulee elää tuotteillaan, keittävät kuksa-aihionsa 3% suolavedessä kolmisen tuntia. Suolaaminen jättää puun sisään suoloja, jotka pitävät puun kosteana, eikä se näin halkeile ja kieroudu niin herkästi. Itse annan pahkojen liota 3-8 kuukautta tai kunnes ne painuvat pohjaan. Omenapuuta olen liottanut kaksikin vuotta halkeamisen estämiseksi. Tämän jälkeen olen pitänyt pahkoja noin kahdeksan tuntia 100 C° vedessä. Tällöin poistuu puusta kaikki sellaiset aineet jotka aiheuttavat halkeamia ja kieroon menoa. Vaikeimpiin pahkoihin tämäkään ei silti auta.

Kun suolaus ja kuumentaminen ovat ohi, on edessä kuivattaminen. Sen pitäisi tapahtua hitaasti, viileässä ja pimeässä paikassa jonne tuuli pääsee puhaltelemaan ...mieluiten tunturituuli. Kuivuminen kestää noin vuoden, pahkan koosta riippuen. Normaalikokoista kuksa-aihiota voi työstää noin viiden kuukauden kuluttua.

Esi-isät laittoivat puisia työkaluaihioitansa mm. höyliä lihatiinuun likoamaan ja pitivät siellä kaksikin vuotta. Työkalut olivat siihen aikaan kesäkäyttöisiä. Toki osa käsitöistä oli tehtäväellä, mutta työkalujen säilytys tapahtui ulkoaitoissa pitkiäkin aikoja. Höylänkin piti pysyä suorana kunnes sitä jälleen tarvittiin.

Kun kuksapuut kaadetaan oikeaan aikaan saadaan kuksaan kaunis kerman väri. Käytännössä tämä aika on syyskuusta helmikuun loppuun. Puu alkaa herätä talviunestaan jo maaliskuun alussa, ja sulettuaan se alkaa vuotaa mahlaa välittömästi. Keväällä kaadetun puun huono puoli on sekin, ettei sitä saa kunnolla siloitettua puhtaaksi. Mielestäni olisi hyvä ottaa puuta metsästä vuodenaikojen vaihtuessa, näin voi seurata miten eri aikoina kaadettu puu käyttäytyy,ja kerätä kokemuksia vastaisen varalle.

Kaksi puuseppää on tutkinut puun käyttäytymistä sadan vuoden ajalta. Heidän mukaansa puu täytyy kaataa 9-13 vuorokautta kuun syntymästä. Tuolloin kaadettu puu kuivuu hitaasti, eikä kuivumisesta ole vaaraa. Puun kuivumisaika on n.1 1/2 vuotta. Jotkut puusepät saattavat varastoida tarveaineitaan jopa 50 vuotta, jolloin niiden laatu paranee huomattavasti. Parhaaseen tulokseen päästään, kun puu kuivataan ulkona katoksessa.

Puun kuivuttua alkaa sen aihiolle muotoilu

Seuraava työvaihe on mielenkiintoinen, varsinkin jos työstettävänä on juuripahka. Niissä nimittäin ilmenee lähes aina erilaisia vikoja, yleensä vielä sieltä hankalammasta päästä.

Pahkan päälle piirretään aluksi harpilla ympyrä, jonka jälkeen hahmotellaan kehiö. Käsisahalla otetaan ylimääräinen aines pois, jonka jälkeen kupin aihio onkin alullaan. Työtä jatketaan pyöristämällä raspilla kuksa oikeaan muotoonsa. Tämän jälkeen hiotaan viilalla pois raspin jäljet,ja työ jatkuu karkealla santapaperilla. Aina vain aihio komistuu ja kaunistuu. Seuraavana onkin vuorossa kupin kovertaminen, missä touhussa käytän 10 mm kourutalttaa. Taltan terääminen on aikaavievää puuhaa, mutta koska sen on upottava puuhun kuin tuhkaan, se kannattaa tehdä huolella.

Reikärauta on vanha työkalu, jota Ruotsin saamelaiset yhä käyttävät.. Siinä varren päässä on pyöreä rengas ja toisessa päässä pitkä nahkahihna, joka kulkee niskan taitse. Reikäraudan teroituskin lienee pelkkää taidetta?

Eräät taitavat saamelaiset ovat kehittäneet hyvin lyhyitä ja kuperia talttoja, joilla työstäminen käy tehokkaasti. Ikävä kyllä niitä ei ole kaupoissa myynnissä..

Kun santapaperia ei vielä ollut keksitty, hankasivat puusepät kuksiaan kangaskortteella. Esi-isämme olivat hyviä luonnontuntijoita ja keksivät kortteen käytön hiomiseen. Kangaskorte (Equiesétum hiemale) on saanut kansan suussa nimiä kuten hosia, huasia ja rautakarte jotka viittaavat mainitsemaani käyttöön.Se kasvaa hiekkaisella maalla, metsissä, jokilaaksojen rinteillä, rantapenkereillä, kalkkirikkailla mailla, lettokorvissa ja rantapensaikoissa.Lapissa kangaskortetta esiintyy varsin niukalti.

Tunturikerho Kolbma suorittaa pari kertaa vuodessa ns. Karoliinimarssin Tampereelta Pälkäneelle. Matkan varrella on jääkauden muovaama Punamultalukko -niminen paikka, josta olemme löytäneet kortetta. Kokeilimme sitä heti tuoreeltaan peukalon kynteen, ja totesimme sen yllättävän tehokkaaksi hiontavälineeksi.

Maamme joka kolkassa kasvaa koivupuuta.Sitä voidaankin pitää Suomen suven neitona, kesän airuena jonka lehteen puhkeamista odotetaan joka vuosi innokkaasti. Suomalainen koivukanta muodostuu viidestä eri lajista, jotka ovat: hieskoivu (Betula pubiscens), rauduskoivu (Betula versucasa), vaivaiskoivu (Betula nana), pohjoisessa kasvava hieskoivun alalaji tunturikoivu (Betula pubescens) sekä visakoivu, joka on rauduskoivun muunnos eikä sillä näin ollen ole tieteellistä nimeä. Lisäksi on olemassa loimukoivua, josta ei kirjoista ole löytynyt mainintaa.

Visakoivu jaetaan vielä erikseen lajeihin, kuten kaulavisa, juomuvisa, paukuravisa ja rengasvisa. Mikäli mielessä on visasta tehty kuksa kannattaa muistaa, että ainoastaan rungon läpi kasvanut visa sopii tähän tarkoitukseen.

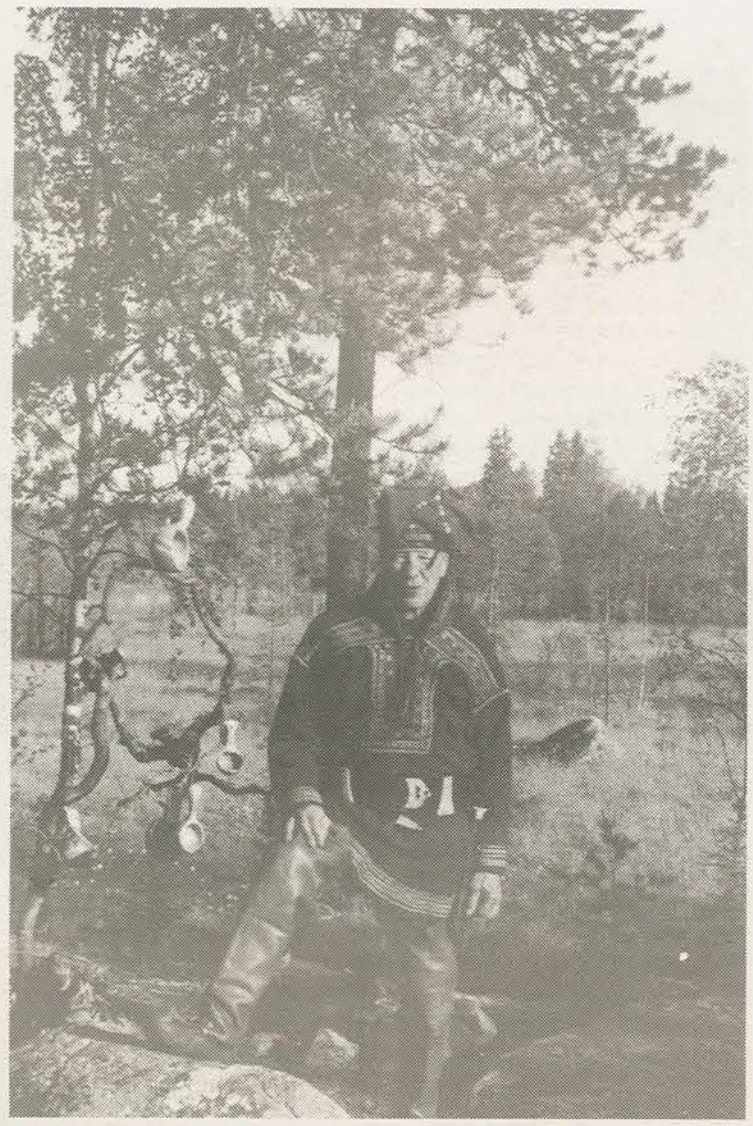
Kaikki koivulajit, myös visakoivu, kasvattavat pahkoja aivan juuresta alkaen. Tyvipahkoja etsiessäni olen pannut merkille, että koivu on monasti vioittunut tyvestä.Tyvipahkan sisällä saattaa kasvaa kaarnauria,ilmenee lahoa ja kaarnaurissa saattaa olla selvää multaa.Kova työ on mennyt hukkaan.

Harmaaleppä (Almus incana) ja tervaleppä (Almus glutnjäsa) kasvattavat myös pahkoja ja visaa,ikävä kyllä, ne ovat kovin harvinaisia.Harmillista se on sikälikin,että lepästä saisi kestävän kuksan.Tietämäni mukaan Satakunnasta on löytynyt visaleppäalue,ja on arveltu,että se olisi planeettamme ainoa laatuaan.

Raita (Salix caprea) kasvattaa harvoin runkopahkaa tai visaa. Lapista näitä saattaa löytää, mutta usein ne ovat käyttökelvottomia. Raita on erittäin helppo työstettävä; sitä ei tarvitse keittää eikä suolata, puun maku vain häivytetään vedessä pitämällä. Eräs Lapin puuseppä kertoi että raita on otettava heti juhannuksen jälkeen, jolloin multaiset kuoret irtoavat helposti..Kuivuessaan raita muuttuu joko ruskeaksi tai valkoiseksi,joten siitä saadaan hyvin kaunis retkikuksa.

Männystä (Pinus silvestris) saatavaa pahkaa voi liottaa korkeintaan juoksevassa vedessä. Sisältämänsä pihkan vuoksi mäntypahkaa ei voi suolata. Keittämisestäkään minulla ei ole kokemusta. Kun vielä halkeamisenkin suhteen tulee olla tarkkana voinkin todeta, että mäntypahkat kannattaa sivuuttaa kuksamateriaalia suunnitellessa.

Kataja (Juniperus communis) kasvaa koko maassa monen muotoisena ja vahvuisena. Siitä tehtyä kuksaa ei vain tahdo nähdä edes museoissa, vaikka katajaesineet yleensä ovatkin hyvin suosittuja. Kuksa-aineeksi sopii mielestäni parhaiten kelokataja, mutta ennenkuin katajaa lähtee metsästä hakemaan, kannattaa muistaa, että se on rauhoitettu.

Kirjoittja lapinasussa, kuksat oksalla.

Museoissa olevat vanhat kuksat ovat erittäin kauniita sarvilyötteineen ja ornamentteineen. Varsinkin Ruotsin puolella tapaa vallan ainutlaatuisia yksilöitä, joita ihastellessa aika tuntuu rientävän liiankin nopeasti! Alunperin poromiesten ajankuluna ollut kuppienveisto on siirtynyt verstaisiin, ja näin niiden valmistukseen ja edelleen taiteeliseen ulkonäköön voidaan uhrata enemmän aikaa. Kuksan ottimeen esimerkiksi on alettu käyttää sarvilyötettä. Tässä sarvilevy on kiinnitetty poronsarviliimalla, nykyään myös pienillä messinkiruuveilla, kahvaan. Liimauksen kuivuttua sarvi siloitetaan ja laaditaan ornamentit..

Komein kuksanotin saadaan enintään kolme vuotta vanhasta sarvesta. Tällaisesta, etenkin teurasaikaan saadusta sarvesta, voidaan loihtia mitä kauneimpia värejä. Vaikka Lapista hirvaansarvia onkin vaikea löytää, saattaa turistia keväisellä hiihtoretkellään onnistaa.Voi sitä, joka löytönsä ymmärtämättömyyttään hukkaa. Kuohitun poron sarvi ei käsityöaineeksi sovi sen erittäin huokoisen rakenteen vuoksi.

Poromiehille tietysti kelpaavat kaikenlaiset sarvet, sillä ne voidaan jauhaa potenssijauhoksi ja lähettää liikemiehille nousevan auringon maahan. Olen 15 vuotta hangannut sarvia – ei mitään tehoa. No, ne ovatkin olleet löytösarvia, joten niissä ei ole seksitehoa.

Kun kuppi on koverrettu, kiinnitetään sarvilevy kahvaan. Liimaukseen sopivat epoksi- ja araldiittiliimat. Kuivumisen ajaksi kiinnitys varmistetaan vinkoilla eli ruuvipuristimilla. Mikäli liimaus epäonnistuu, voi vinkat irrottaa 2-3 tunnin kuluttua Jos sarvesta on pulaa, voi sarvilevyä yritää irti sahaamalla tai keittämällä. Kolmas konsti on hiominen, mutta silloin sarvilevylle voi sanoa näkemiin!

Liimauksen jälkeen aloitetaan aikaavievä työvaihe, puhdistus. Kuksaa voi vielä muotoilla ja kaunistella viiloilla ja santapaperilla.

Ornamentin laatiminen on seuraava vaihe. Mistä löytyisi siihen sopiva kuvio? Jos perinteiset kotakuvat,porot ja revontulet eivät tunnu mieleisiltä, kannattaa käyttää mielikuvitustaan, josko sieltä pääkopasta löytyisi aivan uusi lapinaiheinen ornamentti? Ajateltu aihe piirretään sitten lyijykynällä sarvilevyyn kaiverrusta varten.

Ornamentin kaivertaminen on erittäin tarkkaa työtä, sillä löytösarvi lohkeaa helposti..Sarvi on syytä kostuttaa etukäteen, jotta se pehmenisi helpommin työstettäväksi. Joitakin sarvia saa kostuttaa kauan, eikä hirvensarvi pehmene juuri lainkaan. Jos sarvilevy lohkeaa työn loppuvaiheessa on se pyyhittävä kokonaan puhtaaksi, jos vain levyn vahvuus antaa myöten. Löytösarvea helpompaa on työstää teuraspo-ronsarvea"sillä siitä ei vielä ole kadonnut tunturien tuuliin mitään aineita. Kuten jo edellä mainitsin on ornamentin kaiverrus työlästä. Mutta jatkuvasti tekemällä kädentaito karttuu ja jalostuu. Eteen saattaa tulla uutta hankalasti toteutettavaa koukeroa, jossa taltta niin mielellään läntisi omille teilleen. Kiirettä ei kuitenkaan saa pitää, jos mielii taitavaksi tekijäksi.

Ruotsin saamelainen on tehnyt ornamentin puukon kärjellä niin kauan kuin siellä saamelaistuotteita on tehty. Tällainen tekotapa kuulostaa kovin vaikealta, toisaalta ovathan saamelaiset tunnettuja taidostaan ilmaista tunteita käsillään. Ruotsin saamelainen taiteilija tekee lepän kaarnasta park'pulveria,jota kostutetaan syljellä. Näin saatu seos hierotaan välittömästi tuoreeseen ornamenttiuraan. Itse kun teen pulveria, niin lisään siihen vielä vernissaa ja tervaa.

Lepän kuoresta siis saadaan keittämällä aitoa väriainetta ornamentteihin. Ensin irrotetaan puusta harmaa kuoriosa, sitten veistellään kaarna irti, pannaan se kattilaan ja keitetään kunnes kaikki väriaine on liuennut veteen. Lopuksi annetaan veden haihtua pois, jolloin pohjalle on jäänyt tumma tahna jota voisi nimittää vaikkapa lepänkuoritervaksi..

Menneinä aikoina tekijämiehet sanoivat: "Kourhista lähtee likhaa sen verran että ornamentti saadaan näkymähän". Tämä pitää kyllä paikkansa.

Kun park pulveri on kuivunut, alkaa viimeinen kiillotus ja tarkistus, sillä jos pintaan jää jotakin epätasaisuutta tai vastaavaa, jää sormin tunnettava sametin pehmeys ja silmän ilo saavuttamatta. Viimeisen kiillotuksen teen mohairkintaalla,jonka olen löytänyt läheltä Meekonvaaraa matkalla Haltille.Kintaalla olen saanut kuksan pintaan kauniin luonnollisen kiillon. Näin aito saamelaiskuksa on valmistunut. "Se joka kuksan kumhoo, sen tunturi lumhoo".

J.susi 100

Lähteet: Kurt Kihlberg : Samesläjd, v.1981 Pohjolan kasvio, v.1958 Kouvolan sanomat, v.1993 Pellervo

VAELLUS- JA TUTUSTUMISMATKA KANADAAN

16.7.-5.8.1995

British Columbia, Alberta Lennot: HKI - Frankfurt - Vancouver sunnuntai, 16.7 10:00 11:40 14:05 15:00
Calgary -Frankfurt - HKI perjantai, 4.8. 16.55 lauantai 5.8. 11:30 13.15 16:45

su 16.7. Saapuminen Vancouveriin, kuljetus hotelliin, yöpyminen
ma 17.7. Kiertoajelu Vancouverissa, kuljetus (Coquilha Highway) Wells Gray Cuest Ranch´lle Wells Gray kansallispuistossa, illallinen ja yöpyminen.
ti 18.7. Neljän päivän kanoottivaellus Clearwater- ja Azure -järvillä, perjantaina kuljetus takaisin Wells Gray pe 21.7. Ranch`lle, illallinen ja yöpyminen.
la 22.7. 8 päivän vaellus Trophy-, Table- ja Battle-vuoristossa Wells Gray kansallispuiston alueella la 29.7.
su 30.7. Vapaapäivä, tutustuminen Cariboo yliopiston luonnontutkimuskeskukseen, illallinen ja yöpyminen Ranch`lla.
ma 31.7. Lähtö Jasperin kansallispuistoon Mount Robsonin kautta, yöpyminen Whistlerin campingalueella.
ti 1.8. Ajo Icefield Parkway´n kautta läpi Jasperin kansallispuiston Yoho n kansallispuistoon, yöpymincn Kickins Horse- campingalueella.
ke Z.8. Lake Louise ja Banff kansallispuisto, yöpyminen Tunnel Mountain campingalueella Banff ssa.
to 3.8. Tutustuminen Banffiin ja Kanaskis Valleyhin, ajo Calgaryyn, yöpyminen hotellissa.
pe 4.8. Tutustuminen Calgaryyn, kuljetus lentokentälle.

Matkan hinta on tämänhetkisen kurssin mukaan mk 13.700. Minimi osanottajamäärä 11, maksimi 13.

Hinta sisältää kaikki kuljetukset, inkkarit, teltat, maja- ja hotelliyöt, kaikki ruoat vaellusten aikana ja Wells Gray Guest Ranch´ssa, sekä englanninkielisen oppaan/autonkuljettajan. **Hintaan eivät sisälly** ruokailut hotellissa eikä autokuljetusten aikana. Kalastusluvat eivät myöskään sisälly hintaan.

Varustus kuten alkusyksyllä Lapissa. Ota oma makuusäkki mukaan. Vaelluskengät ovat saappaita paremmat, koska polut ovat jyrkkiä ja rinteillä on rakkaa. Kanoottivaelluksen aikana ovat kevyet sandaalit, yms. poikaa.

Matkan järjestäjä Kanadassa on KANADA WILDERNESS ADVENTURES Ltd. ja Suomessa PROJEKTIMATKAT OY / Rauni Tirri, puh. 90-694 6455 Matkan vetäjänä toimii Eero Hämäläinen, puh 90-498 741

Viimeinen lehti ! ! !

Tämä lehti on viimeinen niille, jotka eivät ole maksaneet tämän vuoden jäsenmaksua kehoituksesta huolimatta.

NIMI-KILPAILU

Julistetaan kilpailu, jossa haetaan nimeä uuden susijärjestelmän alemmalle asteelle (uusi tunturisusijärjestelmä – katso Tunturilatu-lehti 2/94).

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan retkeilyvaruste.

Ehdotukset pyydetään lähettämään 31.12.94 mennessä osoitteella: Marita Maula, Ylipalontie 1D, 00670 Helsinki.

LAPIN JOTOKSILTA

OPPITUNTI

En ole mitenkään mainittavassa määrin kalamies. Toki olen erinäisiä kertoja käynyt väärttini, Vimpan Topin kanssa verkot laskemassa ja kuunnellut tämän kalajuttuja. Omatoimisen saaliin kanssa on kuitenkin aina ollut vähän niin ja näin.

Olinpa kuitenkin kerran Topin yllytyksestä hankkinut vavat ja vieheet ja tullut heinäkuisena loma-aikana kamppeineni Topin töllille pariksi päiväksi kortteeria pitämään ja kalastamaan.

Varhain aamusella lähdin sitten väärttini neuvomaan paikkaan Kuossaojan varteen, paikkaan jossa joki hieman levenee ja syvenee, ei aivan lompoloksi mutta suvannoksi kuitenkin. Pusikon suojasta kurkkien saattoi nähdä miten miltei tyvenen pinnan alla, kirkkaassa vedessä täpläkylkiset tammukat kuono vastavirtaan laiskasti meloivat evillään. Sepä saa kehnonkin kalamiehen saalistusvietin heräämään.

Sen aamupäivän aikana uitin purossa kaikki lippani ja lusikkani sekä kaiken karvaiset perhoni, jotka vain mukana olivat. Täysin tuloksetta, kalat senkun juroivat piittaamattomina jokipenkan alla välittämättä tuon taivaallista tarjouksistani. Vain räkkä oli syöntipäällä.

Puoliltapäivin olin vihdoin lopen kyllästynyt turhaan touhuuni ja kaipasin savun suomaa suojaa verenimijöitä vastaan. Olin juuri vanhan nuotiopaikan äärellä aikeissa keittää kahvit, kun Topin koira Cáhpe tulla tupsahti paikalle, ja isäntä itse kohta koiransa perästä.

- Tulin kahtoon tartetko kantoapua, kun ei miestä kuulunut takaisin, velmuili ukko.

– Ei nuo pahalaiset syö tällaisella helteellä, ei sitten millään. Täytyy tässä tyytyä paistelemaan osuuskaupan makkaraa, purin harmiani.

– Saattaa näet kyllä syyäkin, sanoi Topi, tiiraillen hatunlieterinsä alta vuoroin minua ja vuoroin puroa, jo vain saattaakin.

Aavistelin että väärtilläni oli jokin konsti mielessään, niinpä vaikka tiesin lähes rienaamiseksi, toistin yllykkeeksi aikaisemman haasteeni.

– Taitaa kyllä mennä tällä kertaa makkaran paistoksi.

– Eläpä hättäile. Tee sie tulet ja tohauta kohvit, mie otan syömäkalat sanoo Topi ja katoaa rantapusikkoon.

Cáhpe on asettunut makuulle reppuni viereen, fiksuna elikkona se on vainunnut siitä mieluisat tuoksut. Minä puolestani keräilen kuivia oksia jokipenkalta, ja seurailen silmäkulmasta ukon puuhia, onpa tässä oiva tilaisuus nähdä mestarin työnäyte. Topi on palannut pusikosta kädessään pitkä pajuinen saipa, kas kun löysikin suoran. Mestari seisahtuu hetkeksi ja ottaa lierikön päästään, kaivaa sen hikinauhan alta siiman jossa on koukku ja paino jo valmiina. Ahaa, olipa ukko hyvin varustautunut tilanteeseen. Tuota pikaa on siima vavan päässä, mutta mitä nyt, onko jokin unohtunut? Ukko seisoo hievahtamatta paikallaan vapa ja siima kädessään, mutta ei pitkään, ja kohta koppaisee kourallaan housun lahkeelle laskeutuneen paarman ja samantien pujottaa koukun siivekkään takamukseen. Vanha konsti tuokin, nyt nähtäisiin kuinka se toden päälle pelaa.

Ukko lähtee varovaisin askelein lampareen yläpäähän, kohtaan jossa puron juoksu pyörteillen tasaantuu suvannoksi. Pyytäjä suorittaa pusikon suojasta rauhallisen heiton, vapa heilahtaa kuin tuulessa huojuva oksa. Hurjasti pölisevä viehe putoaa virtaan joutuen suvannon pinnalla kiertävään liikkeeseen. Tuskin on syötti ehtinyt räpistellä ensimmäistä kierrostaan täyteen, kun jo molskahtaa ja hetken taiteiltuaan vavalla Topi jo nostaa penkalle liki kyynäräisen täpläkyljen.

Kun sitten vihdoin saan kahvin valmiiksi on Topilla perattuna ja seivästettynä kaksi tammukkaa valmiina loimutettavaksi. Eipä tarvinnut paistaa makkaraa, sitäpaitsi se kelpasi Topin koiralle aivan sellaisenaan.

Kahvistelimme ja raatailimme. Vaikka väärtini kertoileekin mielellään erän saannistaan, en muista hänen milloinkaan korostaneen jutuissaan omia taitojaan, vaan hän suhtautui saaliiseen, niin hyvään kuin huonoonkin, aina luonnollisella nöyryydellä.

– Saapi tuota pyytää, vaan saamapuoli on niin kuin annetaan, tapasi hän usein sanoa erälle ryhdyttäessä.

Juttuja miehellä kyllä riitti, ja niitä kuunnellessa ajan kulua ei huomaakaan. Sanallakaan väärti ei vihjannut huonoon pyyntionneeni. Onpahan vain sivusilmällä tiiraillut minun uutuuttaan kiiltäviä kalastusvälineitäni. Vasta kotimatkalla Topi kommentoi asiaa.

– Net on tainnu myyä sulle huonot onket.

Näin kertoili **Heikha**

ERÄS VAELLUS

Vedettömässä tunturissa
eksyksissä
suu halkeili
rakot kantapäässä hiersi
taakka hartioita

Lähde
tuli eteeni kirkas
syvä
ammensin leiliini
raikasta vettä
voitelin vammani
korjasin kamppeeni
kiristin reppuni remmit
tarkistin uuden suunnan
helppoja - luulin
polkuja kohti

Rimpiseltä rannattomalta
jängältä löysin
itseni
jossain tapasi jalka
mättään
joka kannatti hetken
oli loikittava
mättäältä mättäälle
sivuille taakse eteen
lopulta juostava

Nyt on korpea ruojun alla
risuista kivistä
eläinten kuluttamaa
pohjalta kovaa

Ei siellä päässyt
jano yllättämään vaikkei
mutavedestä hyvä maku
jää mutta yhtään
sellaista
saatanan turppaikkoa
en enää jaksa
enkä ehtisikään
ennen iltaa

Albert

KOTAVAELLUS MUOTKALLA

Metsahallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue on kehitellyt mielenkiintoisen uutuuden tunturiretkeilijoille. Muotkatunturien alueelle pystytetaan kotaruoteita, joiden varaan vaeltaja virittaa mukanaan kuljettamansa vuokralaavun..

Laavuja vuokrataan Muddusjärven rannalla sijaitsevassa Nuorisokeskus Inarissa. Tämä entinen Riutulan lastenkoti on kunnostettu matkailukeskukseksi, missä on majoitusta, kokoustiloja, retkeilyvälineiden vuokraustoimintaa ja ohjelmapalveluja.

TOIMINNAN TARKOITUS

Kotavaellus-idean tarkoituksena on vähentää suosittujen leiriytymispaikkojen maaston kulumista. Kotaruoteiden paikkoja vaihdellaan jopa kesken kesän, riippuen maaston kulumisesta sekä roskaantumisesta. Jäte- ja puuhuoltoa ei järjestetä, eikä myöskään käymälöitä rakenneta.

Tällä hetkellä kotaruoteita on pystytetty kuuteen paikkaan. Toistaiseksi niitä on autiotupien mm. Lahtisen kämpän, Mukkalompolon tuvan ja Suoppajärven taukokodan läheisyydessä. Tällöin autiotupien jäte- ja puuhuolto on käytettävissä.

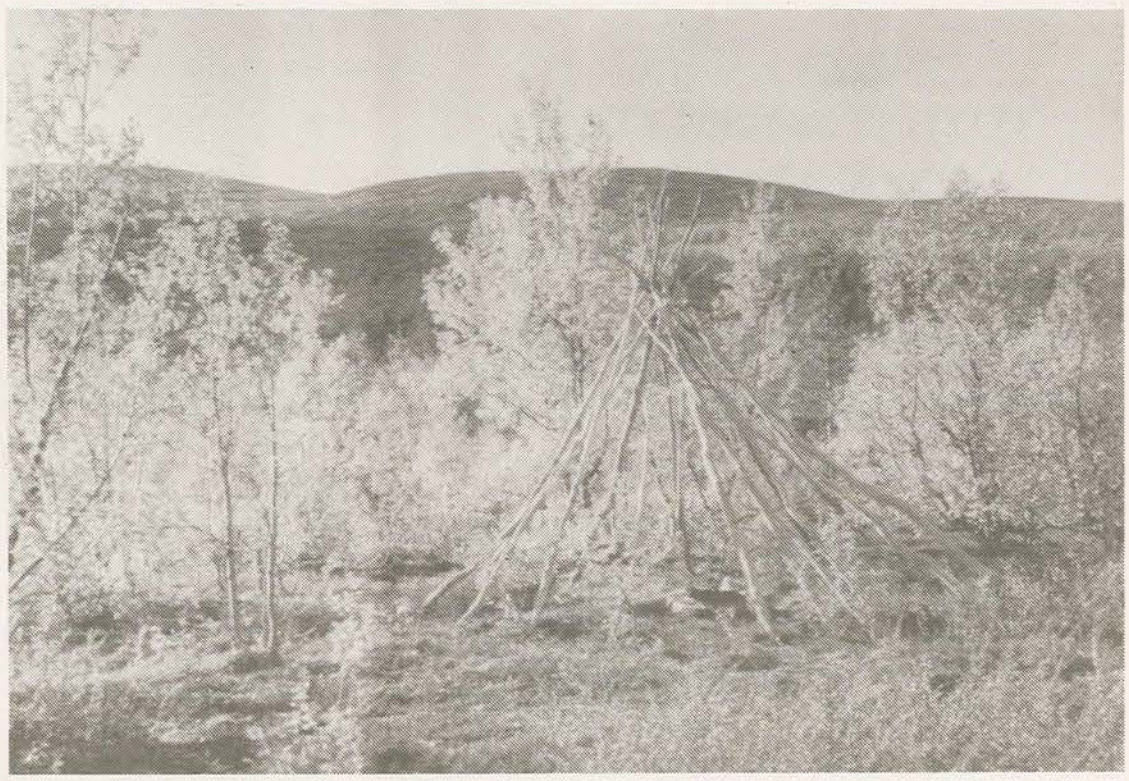
VUOKRA-ASUNTO RINKASSA

Laavuja vuokrataan Nuorisokeskus Inarissa (Riutula) lisäksi myös Kiellatuvalla ja Muotkan Ruoktulla. Vuokra on 40 markkaa vuorokausi. Vuokraamisen yhteydessä saa karttaluonnoksen pystyssä olevien kotaruoteiden sijainnista.

Kotaan sopii 3 – 4 henkeä yöpymään ja laatuvaate painaa vain noin 800 grammaa.

Että siitä vaan! Vuokra-asunto rinkkaan, osoiteluettelo taskuun ja yöpymään perinteiseen tapaan tunturiin!

MR

Poromiesten vanhat kodan ruoteet Kaisvarrin itäpuolella v. 1969. Nyt myös tunturivaeltajilla on mahdollisuus leiriytyä perinteiseen tapaan Muotkatuntureilla.

Kesäpäivät Evolla

Tunturiladun tämänvuotiset kesäpäivät vietettiin 12.–14.8. 1994 Hämeessä Lammilla, Evon virkistysmetsässä, Pitkänniemen järven leiripaikalla, paikassa missä ei kiinteitä rakennelmia ole, luonnonkauniit kankaat honkineen.

Ilmoittautumisia tuli varsin vähän, olimme huolestuneita näinkö vähän saamme kesäpäivän viettäjiä, syynä ehkä kesälomat sekä poikkeuksellisen kaunis ja lämmin kesä. Kuitenkin melkein satakunta Tunturilatulaista vietti kanssamme kesäpäiviä.

Perjantai oli lämmin ja aurinkoinen, ensimmäiset vieraamme saapuivat leiripaikalle jo iltapäivällä, suurinosa illan kuluessa, ltä-Suomalaisetkin ennättivät ennen puoltayötä. Jokaiselle löytyi telttapaikkoja, aamulla heräsimme värikkäässä telttakylässä. Perjantai-iltana ei ohjelmalla rasitettu, iltanuotiolla osa istuskeli lettuja ja makkaraa paisteli.

Lauantai valkeni myös poutaisena, klo 10.00 aloitimme viirin nostolla,nautimme tulokahvit. Hämeenlinnan kaupungin metsänhoitaja Timo Tuomola kertoi Evon virkistysmetsästä, sen käytöstä ja tulevista suunnitelmista.

Mielenkiintoisen luontopolun niin kysymyksien kuin maastonkin puolesta käveli varmaan melkein kaikki, kysymykset olivat visaisia, koska yhtään täysin oikein vastannutta ei löytynyt.

Kilpailu/koulutustapahtumana oli kerhoille järjestetty kiehisten veistokilpailu, kahdeksan kerhoa kahden osallistujan voimin kilpaili paremmuudesta. Jännittävän kilpailun kolmehenkinen naistuomaristo arvosteli työtavan ja tuloksen perusteella ensimmäiseksi KUOVZAN joukkueen, seuraavaksi OVTSI ja TSIETSA.

Monelle ehkä uutena kokemuksena oli tarjolla telttasauna, saunamajuri huolehti saunojien löylyistä ja vedestä, järvi tarjosi myös uintimahdollisuuden.

Illalla kokoonnuimme nuotiolle, luontopolun ja kiehiskilpailun voittajat palkittiin sekä arpajaisten onnelliset voittajat arvottiin. Hanurin säestyksellä yhdessä lauloimme lauluvihon melkein kokonaan ja osa vieraista jatkoi aamutunneille asti.

Aamulla kävelimme polkuja pitkin Evon Metsäoppilaitokseen, missä rehtori Toivo Rauhala kertoi oppilaitoksesta sekä esitelmöi "Metsien moninaiskäytöstä", tämän jälkeen ruokailimme oppilaitoksen tiloissa.

Ensiapumiehet päivystivät asianmukaisin varustein, mutta onneksi heidän työkseen jäi vain neuvojen antaminen.

Kello 13.00 paikalla olijat kokoonnuimme haikein mielin viirin laskuun toteamaan, että vuoden 1994 kesäpäivät olivat päättyneet.

Lämpimät kiitoksemme Teille kaikille, jotka olitte mukana järjestämillämme kesäpäivillä, mahtavan luonnon tarjotessa puitteet..

ALPPAKSEN järjestäjien puolesta: **Marja-Liisa Mäki**
kuva: **Reijo Onnela**

Wells Gray kansallispuisto

Osavaltion kauneimmilla alueilla sijaitseva Wells Grayn retkeilyalue pitää sisällään reilut puoli miljoonaa hehtaaria jylhää, metsä- ja vesirikasta vuoristoa. Seudulle ovat tunnusomaisia suuret korkeuserot jyrkkien rinteiden ympäröimien kirkasvetisten jokien sekä järvien ja lumisten vuorenhuippujen välillä. Meidän melontareittimme on noin 700 m tasolla, vaellusreittimme poukkoillessa siinä 700...2 400 m tuntumissa.

Tukikohtamme, Wells Gray Guest Ranch, on sekalainen joukko lännen tyyliin kasattuja rakennuksia, jossa me majoitumme kauniin metsikön keskellä oleviin yksinkertaisiin lautamajoihin. Yövymme siellä sekä vaellusten välissä että saapuessamme ja lähtiessämme. Siellä säilytämme myös liiat varusteemme.

Melomaan

Melontaviikon varusteet ja muonat vesitiiviisti pakattuina istumme maastoautossa parinkymmenen pölyisen kilometrin matkan Clearwater-järvelle, josta nelipäiväinen kauniissa maisemissa tapahtuva kevyehkö melontaretkemme alkaa. Kanootit ovat tyypillisiä alumiinisia vuokra-inkkareita.

Vesi on tavattoman kirkasta; rannat ovat paikoin jyrkkiä ja kallioisia, joihin laskujoet ovat kaivaneet syviä rotkoja. Järvien rannoilla on useampia leiriytymispaikkoja, käymälöineen ja tulisijoineen. Samoin niissä on jonkinverran polttopuita, joskin suurin osa kerätään rantojen ajopuista.

Pellillä vuorattujen puiden varaan on korkealle rakennettu "karhuvarmat" ruokatarvikkeiden säilytyspaikat. Karhuja on seudulla paljon. Selvää tietysti on, ettei teltoissa saa säilyttää mitään elintarvikkeita.

Trophy Mountain

Aamulla vie auto meidät tukkitietä pitkin puolentoistatuhannen metrin korkeuteen, josta vuoristovaelluksemme alkaa. Rinkoissamme on painoa vain noin viitisentoista kiloa, koska tulemme majoittumaan vuoristotupiin, joissa on kuivamuonavarastot ja kaasuliedet. Tieltä on yöpymispaikkaamme korkeuseroa 600 m. Maasto on kaunista havumetsää polun noustessa välillä hyvinkin jyrkästi ja vaikeakulkuisesti. Metsän harvetessa alkaa alppiniittyjä läikittyä sekaan. Majapaikkamme on hiukan yli 2 000 m korkeudessa Trophy Mountain-vuoristossa.

Table Mountain

Seuraava etappimme on "pöytävuoren" alarinteillä oleva vanha kullankaivajien asumus kolmekymmentäluvulta. Poluton reitti kulkee rakkarinteitä, metsäniittyjä ja umpimetsän eläinpolkuja jylhän salojärven rannalle ja sieltä purojen yli aina vain alaspäin toiselle järvelle. Täältä taas alkaa nousu kivikkoiseen satulaan josta näkyykin jo suoniittyjen takana nousevassa rinteessä puiden suojaamana tupapahanen.

Battle Mountain

Metsäisiä rinteitä ja rinnesuon sivuja noustaan edellisen majapaikkamme yläpuolella kohoavalle vuorenharjanteelle, joka on nimensä mukaisesti pöytämäisen tasainen, kivinen alppiniitty siellä täällä kasvavine katajapensaineen. Seuraavaan kohteeseemme on esteetön näköala: Battle Mountain ympäröivine ylätasankoineen näkyy edessämme. Linnuntietä on sinne matkaa ehkä 12 km, maastoa seuraten, louhikkorotkoja ja järviä kaarrellen pari kertaa enemmän. Majapaikkamme näimme myöskin hyvän matkaa huipusta Imeille päin laajan ja kukkarikkaan alppiniityn reunassa. Reitti vie meitä synkässä metsässä rinteiden ollessa kuitenkin kokolailla jyrkkiä.

Ylempänä avautuvat eteemme suuret, kosteat ja kasvirikkaat alppiniityt, Caribu Meadows ja Fight Meadows. Seudulla on useita samantapaisia nimiä, kaikkien muistuttaessa Chilcotin- ja Shuswap-intiaaniheimojen legendaarisesta taistelusta n. 1875. Taistelu käytiin amerikkalaisen peuran, karibun, metsästysoikeudesta noilla seuduilla, joiden läpi olivat joka kevät vaeltaneet valtavat karibulaumat. (Nykyisinkin Wells Gray-puiston alueella oleskelee noin kolmesataa kaributa).

Täällä "Taisteluniityn" reunassa on vaelluksellulle kolmas ja viimeinen majapaikkamme. Olemme täälläkin useampia öitä, nousten myös Battle Mountain vuoriston korkeimmalle huipulle. Näkymät 2369 m korkealta alas alppiniityille ja niitä erottaville metsäisille harjuille ovat huikaisevat. Pohjoisessa ja koillisessa siintävät korkeat vuoret jäätiköineen, välissä on kymmeniä järviä ja jokia – siellä on Kanadan Rocky Mountains – vuorijono.

Vuoristomajat

Käytössämme olevat kaksi joitakin vuosia sitten rakennettua majaa ovat 2-kerroksisia, yläkerran ollessa makuutilana reippaalle tusinalle yöpyjiä. Alakerta on suuri tuvan tapainen tila suurine pöytineen ja kaasuliesineen. Tupien käymälät olivat korkeiden perustojen varassa hyvän matkaa sivummalla. Lieden suuri kaasusäiliö sijaitsi rakennuksen ulkopuolella. Tuvan sisustukseen kuuluu vielä suuri, lukittu kuivamuona-arkku.

Tuvissa ei saa liikkua vaelluskengillä, siksi siellä on suuri määrä tohveleita vieraiden käyttöön. Makuusalissa oli huopia ja patjoja, joten makuusäkkiä ei tarvitse kuljettaa mukana. Makuusali on lämmittämätön, alakerrassa on säädettävä kaasulämmitin. Tuvat on rakennettu ainakin parin metrin korkuiselle perustalle, joten näin muodostuneessa säilytystilassa voidaan varastoida pelastusahkio ja kaikkea muuta tarpeellista. Jyrkähköt leveät raput johtavat kuistille, jossa sopii istuskella ja ihailla näkymiä.

Viimeiselle vaellusosuudellemme pitää kengät sitoa tosi tukevasti, jotteivat varpaat mene lyttyyn. Edessä on pelkkää laskeutumista alaspäin. Täällä on kuitenkin polku helpottamassa kulkua, mutta jyrkällä sileällä polulla olevat mukulakivet rullaavat ylen helposti jalan alla. Vuoristosauvat ovat tosi hyvään tarpeeseen "lisäjalkoina". Matka kulkee läpi erilaisten metsätyyppien, kuloalueiden, soiden ja lehtojen. Alhaalla ollaan noin 700 m korkeudessa.

Ajomatkamme varrella Wells Gray sta Calgaryyn ovat tosi upeat (maailman kauneimmiksi kehutut) näkymät Jasperin, Banffin ja Yohon kansallispuistoissa.

SYYSKOKOUS- JA SUSIAIS-VIIKONLOPPU

7. - 9.10.1994

LOHJALLA KISAKALLION URHEILUOPISTOLLA

OHJELMA

Perjantai 7.10.

18.00	Vastaanotto avataan – tervetuloa!

Lauantai 8.10.

8.00-10.00	Aamupala
10.30	Avajaiset
13.00 alk.	Lounas
15.00	Kokouskahvit ja sen jälkeen VUOSIKOKOUS
1 9.30	Susivihkiäiset
n. 21.00	Iltajuhla

Sunnuntai 9.10.

7.30 - 9.30	Sunssi (= yhdistetty aamiainen ja susilounas)
9.30	Susien kokous
1 1 .30	Päättäjäiset

Lisäksi melontaa, kirkkovenesoutua, luontopolku ja onpa meillä tilaisuus kokeilla golfmailan sopivuutta suden käpälään. Retkeilyllinen kirpputori toimii entisin säännöin: järjestäjät tarjoavat katettua myyntitilaa ja kukin myy tavaransa itse ja vie pois sen, mistä ei kauppaa syntynyt.

HINNAT Osallistumismaksu 30 mk henkilö (lapset ilmaiseksi) sisältää ohjelman, majoituksen omissa teltoissa, saunomisen ja uinnin. Huonemajoitus 2 h huoneissa (sis. Iiinavaatteet) 70 mk/yö/hlö, 120 mk/hlö kahdelta yöltä. Kahdella huoneella on yhteiset saniteettitilat, seurustelunurkkauksessa voi keitellä kahvit. Viikonlopun ateriapaketti 90 mk (sisältää aamupalan ja lounaan lauantaina ja tuhdin sunssin pyhäaamuna), lapset aterioivat ilmaiseksi. Opiston kahvio myy lisäksi makkaraa ja muutakin purtavaa kohtuuhinnoin.

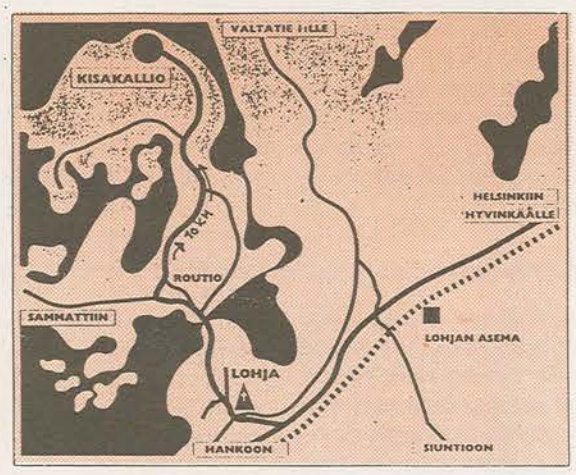
YHTEYDET Kisakallioon on 10 km matka Lohjan keskustasta. Omin kulkuneuvoin liikkuvat löytänevät perille oheisen kartan avulla. Helsingistä on Lohjalle hyvät linja-autoyhteydet. Noudamme tarvittaessa tulijat Lohjan linja-autoasemalta näiltä vuoroilta: lähdöt Helsingistä perjantaina kello 18.00 ja 20.15 ja lauantaina kello 9.10. Paluukyydiksi sunnuntaina sopii esim. kello 12.30 ja 13.30 lähtevät vuorot (ajoaika Lohja-Helsinki n. 1 t 10 min.) Muista vuoroista saa tiedot puhelimella 9600-4000. Muista mainita kuljetustarpeestasi ilmoittautuessasi !

MUUTA Kisakallion maasto on helppokulkuista eikä portaista ole haittaa. Kun vielä majoitustilat ovat hyvät ja viihtyisät, soveltuu paikka mielestämme kaikenkuntoisille ja -ikäisille tunturilatulaisille.

ILMOITTAUTUMISET JA TIEDUSTELUT Ruokailujen vuoksi on etukäteisilmoittautuminen 30.9.1994 mennessä tarpeen. Soita tai kirjoita: Eila Vilen, puh. 90-897 237, Forsbackantie 8, 01 760 VANTAA.

TERVETULOA LOHJALLE!

Tunturikerho KAVTSI

Lohjan keskustasta Sammatin suuntaan 3 km, mäen alla jyrkkä käännös oikealle Karinainen-Kisakallio tielle jota n. 4 km, jälleen käännös oikealle ja Kisakallio-tietä n. 3 km opiston pihaan.
(Hki-Lohja 60 km, Lohja-Kisakallio 10 km.

Retkitoimikunnan järjestämät retket ja viikot 1995

Hiihtoviikko Susikyrössä 11–18 helmikuuta. Yhteyshenkilö Raili Partanen os. Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 Kuopio, puh. 971-282 4427.

Hiihtovaellus huhtikuussa. Yhteyshenkilö Ari Linkolehto os. Murikankatu 18 B 11, 20740 Turku, puh. 921-242 6395.

Hiihtovaellus Käsivarressa 18-28.5.-95. Yhteyshenkilöt Pirkko Westwrgård os. Kasarmink. 21 A, 65100 Vaasa, puh. 961-3178058 tai Kalevi Kanerva, puh. 921-232 1571.

"Kesä tulee Lappiin"-viikko 10-17.6. Susi-Talaksella. Yhteyshenkilö Raili Partanen os. Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 Kuopio, puh. 971-282 4427.

Jäätikkövaellus heinä-elokuu. Yhteyshenkilö Ari Linkolehto os. Murikankatu 18 B 11, 20740 Turku, puh. 921-242 6395.

TOIMINTAMUISTIO

7.-9.10.	Syyskokous ja susivihkiäiset KAVTSIn isännöimänä (ks. ilmoitus)
1995	
28.-29.1.	Talvipäivät Tunturikerho Tsietsan isännöimänä Karttulassa Hussolan marjatilalla(ks. ilmoitus)
8.-15.4.	Tunturikerho Login hiihtoviikko Susikyrössä. Tunturikerho Logilla on Susikyrön hoitovastuu vuonna
6.5.	Kevätkokous Helsingissä
20.5.	Kustavin-Iniön luontoretki
9.-11.6.	Ulko-Tammion retki Tunturikerho Kuovzan järjestämänä
Kesäpäivät	Tunturikerho Oktan isännöimänä
31.8.	Susianomusten viimeinen jättöpäivä

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja: Kyösti Lamminjoki
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki pk. 922-8414 418
Julkaisutoimikunta: Kyösti Lamminjoki, Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Antt Karlin (siht.)
Sivunvalmistus: Ilmos Ky, Uusikaupunki
Painopaikka: Plari Oy, Laitila

Tunturiladun XX TALVIPÄIVÄT

pidetään Karttulassa marjakartano Hussolassa 28–29 tammikuuta 1995

OHJELMASSA:

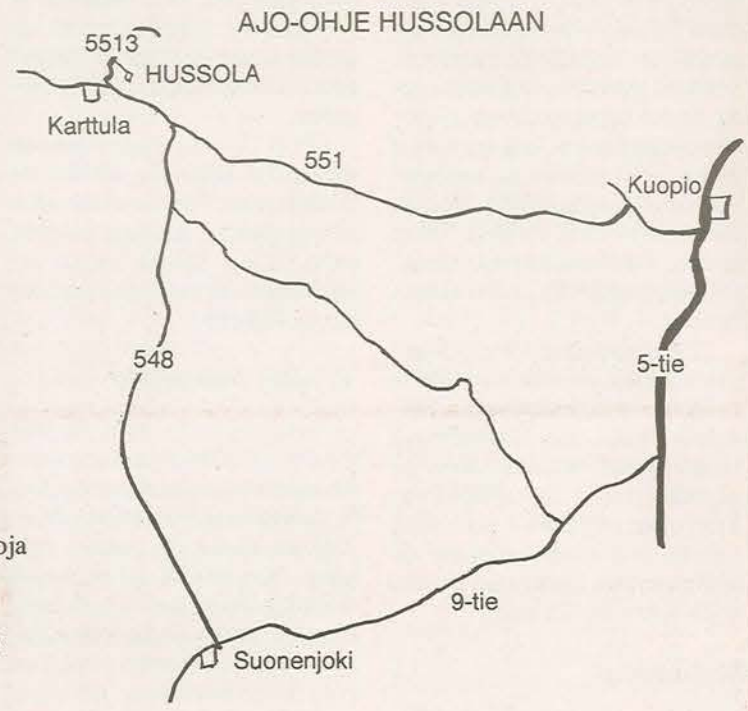
Lauantaina
klo 12 AVAJAISET
klo 13 vaelluskilpailun lähtö,
lisäksi luontolatu,
illanistujaiset, sauna ja
yölaulantaa kodassa.

Sunnuntaina
liikunnallista ohjelmaa,
viirinlasku noin klo 13.

Osallistumismaksu 30 mk
sisältää tulokahvit.

MAJOITTUMINEN:
noin 50 hengelle vuodepaikkoja
4-6 hengen huoneissa.
Pedatut kerrossängyt.
Lisäksi lattia ja telttamajoitus
omin varustein.

AJO-OHJE HUSSOLAAN

HINNAT:

	Huoneissa	130 mk/vrk/henkilö (sis. aamupalan)
	lattia	40 mk/vrk/henkilö (sis. aamupalan)
	aamupala	25 mk
	Keittolounas	40 mk (seisovasta pöydästä sis. leivät, ruokajuomat ja kahvin)
	Sauna	10 mk

Hinnoissa arvonlisävero.

Ilmoittautuminen ja huonevaraukset 15 tammikuuta 1995 mennessä:
Raili Partanen os. Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 KUOPIO, puh. 971-282 4427 tai
Kaisa Oksanen os. Kuivaniemi, 72100 KARTTULA, puh. 971-531 368

TERVETULOA!

Tunturikerho TSIETSA